

SAMMANFATTNING

Bakgrund, mål och metod

Systembolaget AB är ett statligt ägt aktiebolag som innehar ensamrätt att bedriva detaljhandelsförsäljning av alkoholhaltiga drycker i Sverige. Systembolaget har 436 butiker runtom i Sverige. Genom att utan vinstintresse sälja alkoholhaltiga drycker över en viss styrka och ge vägledning och information om ansvarsfull alkoholkonsumtion vill Systembolaget begränsa alkoholkonsumtionens negativa effekter, utan att beröva kunderna möjligheten att njuta av alkohol på ett ansvarsfullt sätt.ⁱ

Denna riskanalys (Human Rights Impact Assessment, HRIA) av Systembolagets vinleverantörer i Italien bygger på ett analysverktyg som tagits fram av Oxfam och som använts av Finlands största livsmedelsföretag S-Group för att undersöka riskerna för negativ påverkan på de mänskliga rättigheterna i Italiens tomatindustri.ⁱⁱ Analysen kan ses som en del av Systembolagets ansträngningar att genomföra mer djupgående företagsbesiktningar (beyond audits) än branschens sedvanliga där man bara följer upp efterlevnaden av leverantörens uppförandekod.

Målet med analysen är att identifiera faktisk och potentiell negativ påverkan på de mänskliga rättigheterna i Systembolagets vinleverantörskedja i Italien, närmare bestämt i vinproduktionen, att identifiera grundorsakerna till sådana kränkningar och att förse Systembolaget och viktiga intressenter med rekommendationer om hur identifierade kränkningar kan adresseras, motverkas och/eller förhindras.

Den metod som används går i linje med FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter (UNGP) och OECD:s rekommendationer om ansvarsfullt företagande.ⁱⁱⁱ Analysen genomfördes under perioden september 2019 – april 2021. På grund av att arbetet påbörjades strax före druksäsongen 2019, vilket gjorde att tiden inte räckte till för att organisera intervjuer med alla rättighetshavare, gjordes en preliminär analys under perioden september 2019 – mars 2020. Ytterligare intervjuer med rättighetshavare genomfördes under perioden oktober 2020 – januari 2021, men i mycket begränsad omfattning på grund av covid-19-pandemin.

Analysen omfattade fyra vinregioner i Italien: Toscana, Piemonte, Apulien och Sicilien. Urvalet av regioner grundades på:

- en analys av Systembolagets sortiment av italienska viner, för att få en rimlig geografisk spridning av vinregioner i både norra och södra Italien, samt för att inkludera både dyrare och billigare viner och åtminstone några av de viner i sortimentet som har störst volym och försäljningsvärde (se avsnitt 1.2)
- kontakter med Systembolagets förstaedsleverantörer i syfte att uppmuntra dem att delta i analysarbetet, samt deras uttalade intresse att medverka
- Oxfams kapacitet och relationer med relevanta partners i olika regioner i Italien.

Huvudsakliga datakällor:

- akademisk och grå litteratur
- semistrukturerade intervjuer med personal på Systembolaget och hos underleverantörer
- 79 intervjuer med arbetstagare i de fyra regionerna
- dokument från Systembolaget

- kvantitativ analys av priserna i leverantörsledet.

Bakgrund

Kränkningar av arbetstagarnas rättigheter är ett utbrett problem inom det italienska jordbruket. Under de senaste sex åren har ca 1 500 arbetare dött till följd av exploaterande arbetsförhållanden.^{iv} Arbetskraften består av både italienska medborgare och migrantarbetare, där antalet migrantarbetare har ökat med 90 % under det senaste decenniet.^v

Migrantarbetare är särskilt sårbara för kränkningar av de mänskliga rättigheterna och det har förekommit att vinproducenter i södra Italien (dit många afrikanska migranter anländer på sin väg till Europa) utnyttjar migrantarbetare för att minska kostnaderna och öka produktiviteten. Att arbetskraft exploateras har även förekommit i norra Italien, där arbetet med vinskörderna huvudsakligen utförts av migrerande arbetstagare från Östeuropa under närmast slavlika förhållanden.^{vi} (se avsnitt 2). I denna HRIA undersöktes riskerna med exploaterande arbetsförhållanden och relaterade kränkningar av de mänskliga rättigheterna i både södra och norra Italien.

Identifierad negativ påverkan på de mänskliga rättigheterna i områden där Systembolaget köper vin

Analysen visar att det finns tecken på att kränkningar av de mänskliga rättigheterna förekommer i alla fyra regioner – även i norra Italien, något som uppmärksammas mindre i medierna (se avsnitt 3). Flera av dessa kränkningar identifierades i alla regioner, medan vissa problem var vanligare i vissa regioner – vilket belyser vikten av att fler regionala undersökningar genomförs (se tabellen nedan).

Låga löner är vanligt i samtliga fyra regioner, och en betydande andel av arbetarna, såväl migranter som italienska arbetare, kan inte tillgodose sina grundläggande behov utan att arbeta övertid. Att arbeta allt för mycket övertid kan innebära stora hälsorisker och till och med en fara för livet, som i fallet med Paola Clemente, som dog när hon arbetade på en vingård i Apulien-regionen 2015.^{vii} I alla regioner finns det arbetstagare som saknar tillgång till effektiva rättsmedel, eftersom de inte känner sig bekväma med att ta upp en fråga eller framföra klagomål – ofta på grund av rädsla för att förlora jobbet eller till och med av rädsla för att utsättas för repressalier från arbetsgivaren.

Migrantarbetare löper en mycket stor risk att bli utnyttjade, särskilt på södra Sicilien som är första anhalten för många migranter från Nordafrika. Analysen visar att dessa arbetare riskerar att utsättas för tvångsarbete, som är en av de allvarligaste kränkningarna av de mänskliga rättigheterna. Att arbetstagare känner att det innebär en risk att gå med i en fackförening var särskilt vanligt på Sicilien.

Hälso- och säkerhetsrisker var framför allt vanligt förekommande i Toscana, Piemonte och Apulien. Litteraturen visar att vingårdsarbetare är utsatta för en mängd olika hälso- och säkerhetsrisker, såsom muskuloskeletala problem, utmattning, värme och giftiga ångor, och många av de arbetare som intervjuades sade att den personliga skyddsutrustning de hade fått var otillräcklig, om de överhuvudtaget hade fått någon sådan.

	Identifierad negativ påverkan på de mänskliga rättigheterna – per region	Identifierad negativ påverkan på de mänskliga rättigheterna – alla regioner

Toscana 	Hälso- och säkerhetsrisker Trots att de som arbetar på vingårdar är utsatta för flera olika hälso- och säkerhetsrisker uppger en betydande andel (25%) av de arbetstagare i Toscana som intervjuades att de fått otillräcklig personlig skyddsutrustning, eller ingen alls.	Låga löner En betydande andel av vingårdsarbetarna i de fyra regionerna uppger att lönen inte räcker till att tillgodose deras grundläggande behov (80 % av arbetarna som intervjuades i Apulien, 25 % på Sicilien, 15 % i Toscana). Som ett resultat av detta måste de arbeta mer än 8 timmar om dagen för att tillgodose sina grundläggande behov (60 % av arbetarna som intervjuades i Apulien, 35 % på Sicilien, 10 % i Toscana).
Piemonte 	Långa arbetsdagar Mer än hälften av de arbetare som intervjuades i Piemonte tvingas ofta jobba över i mer än en timme utan betalning (57 %). Begränsningar av föreningsfriheten De flesta av de arbetare som intervjuades i Piemonte (64 %) känner inte att det är säkert att bli medlem i en fackförening, eller vet inte vad en fackförening är. Hälso- och säkerhetsrisker En betydande andel av arbetarna som intervjuades i Piemonte (29 %) uppger att de fått otillräcklig personlig skyddsutrustning, eller ingen alls.	En betydande andel av vingårdsarbetarna i samtliga fyra regioner visste inte vad minimilönen för en jordbruksarbetare är (100 % av arbetarna i Piemonte, 76 % i Apulien, 45 % i Toscana och 15 % på Sicilien), något som minskar deras möjligheter att ställa lönekrav. Saknar rätt till rättsmedel En betydande andel av vingårdsarbetarna i samtliga fyra regioner uppgav att de inte skulle känna sig bekväma med att ta upp frågor eller framföra klagomål på arbetsplatsen (50 % i Toscana, 43 % i Apulien, 21 % på Sicilien, 14 % i Piemonte). Många sade att detta berodde på att de var rädda för att förlora jobbet eller utsättas för repressalier från företaget, trots att de hade arbetat för samma arbetsgivare i många år.
Apulien 	Hälso- och säkerhetsrisker De flesta som intervjuades i Apulien (79 %) uppger att de fått otillräcklig personlig skyddsutrustning, eller ingen alls. Dock var många av dessa respondenter vinodlare med egna gårdar.	Trots att det ofta bara är genom en fackförening som en migrantarbetare i jordbrukssektorn på ett effektivt sätt kan ta upp frågor om sin arbetssituation uppgav ett betydande antal arbetare i två av regionerna att det inte är riskfritt att gå med i en fackförening eller att de inte vet vad en fackförening är (64 % i Piemonte, 30 % på Sicilien). Denna uppfattning var betydligt vanligare bland migrantarbetare.
Sicilien 	Tvångsarbete Intervjuerna visade på en risk för tvångsarbete på Sicilien, där fyra av sex intervjuade migranter uppgav att de hade betalat någon för att få ett arbete. Med tanke på den utbredda förekomsten av caporalis (olagliga arbetsförmedlare) inom vinsektorn och det inflytande de tycks ha är risken stor att migranterna utsätts för påverkan även efter att de har fått ett jobb, och att det därför finns en risk för att det förekommer metoder som uppfyller vissa indikatorer på tvångsarbete enligt ILO:s operativa definition, inklusive "arbetsgivarens inflytande över personens privatliv". Begränsningar av föreningsfriheten En betydande andel av de arbetare som intervjuades på Sicilien (30 %) känner inte att det är säkert att bli medlem i en	Systembolagets intention att införa rutiner för klagomål genom den italienska fackföreningen FLAI-CGIL står förmodligen inför allvarliga utmaningar om arbetstagare inte känner sig fria att gå med i en fackförening – eftersom initiativet inte innehåller något alternativ för arbetstagare som inte är organiserade. Könsdiskriminering I alla fyra regioner var det betydligt fler män än kvinnor som uppgav att de behandlades rättvist på jobbet, fick samma lön som andra arbetstagare och behandlades med respekt. En annan fråga som är värd att notera är obalansen mellan män och kvinnor vad gäller

	fackförening, eller vet inte vad en fackförening är. Vissa migrantarbetare på Sicilien känner sig inte fria att gå med i en fackförening av rädsla för repressalier från företaget. Undermåliga, otrygga och ohygieniska bostäder Risken för att arbetstagare bor i undermåliga bostäder tycks vara lägre i vinindustrin än i andra jordbrukssektorer som till exempel tomatindustrin. Men med tanke på hur vanligt det är med dåliga arbetsbostäder i det italienska jordbruket och att vissa arbetstagare på Sicilien uppgav att deras boende "inte är särskilt bra" är det troligt att vissa arbetstagare i Systembolagets leverantörskedja bor i undermåliga, osäkra och ohygieniska bostäder.	antalet timmar obetalt arbete. Ett flertal kvinnor sade att de fick mindre betalt än män och att deras anställning varade i färre månader. Många kände sig orättvist behandlade och mindre bekväma med att ta upp klagomål av rädsla för att förlora sitt jobb. Diskriminering av migrantarbetare Många av de papperslösa migrantarbetarna hade en lägre lön än de italienska arbetarna och var mindre medvetna om sina rättigheter och vad minimilönen är.
--	--	---

Analys av grundorsaker

De politiska och ekonomiska förhållandena i regionerna har legat till grund för bedömningen av grundorsakerna till dessa identifierade kränkningar. I analysen har utövandet av makt inom de underliggande sociala strukturerna undersökts, liksom "spelets regler" snarare än enskilda aktörers aktiviteter. Det ramverk som använts för att identifiera grundorsakerna till att arbetstagare i den globala livsmedelskedjan utnyttjas har utvecklats av Oxfam. Enligt ramverket kan de strukturella problemen delas in i två kategorier:

- **Tillgång på arbetskraft i inköpsländer som löper stor risk att utnyttjas** – vilket ofta är ett tecken på att förhandlingsstyrkan hos arbetarna och/eller de småskaliga livsmedelsproducenterna är undertryckt eller låg.
- **Att det nedströms i globala värdekedjor skapas en efterfrågan på billig arbetskraft i inköpsländer** – vilket ofta är ett tecken på en hög marknadskoncentration, vilket i sin tur leder till en hög köpkraft hos livsmedelskedjor och andra köpare i den globala värdekedjan.

En av grundorsakerna till punkt 1 kan vara att det finns ett betydande antal arbetstagare i landet som löper stor risk att utnyttjas. En av grundorsakerna till punkt 2 kan vara att marknaden efterfrågar produkter som kräver billig arbetskraft. En grov analys tyder på att de italienska bulkpriserna på vin är för låga för att täcka lönekostnaderna för inhyrd arbetskraft i produktionen (se avsnitt 4).

Upphov till och prioritering av negativ påverkan

Enligt UNGP (FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter) bör man inom ett företag bestämma hur man bör agera vid identifierade fall av negativ påverkan på de mänskliga rättigheterna med hänsyn till i vilken omfattning bolagen har "orsakat", "bidragit till" eller "direkt kan kopplas till" kränkningarna.

Systembolagets inköpsrutiner kan anses öka risken för negativ påverkan på de mänskliga rättigheterna i två avseenden – dels genom att man inte tar hänsyn till arbetskostnaden vid produktionen i samband med utvärdering och jämförelse av priser vid ny anbudsgivning och dels genom att det på längre sikt kan skapa osäkerhet för alla berörda intressenter i leveranskedjorna (se Avsnitt 5.1).

Bristande engagemang hos Systembolagets underleverantörer i samband med utvärderingsprocessen (se avsnittet om Metod) innebär att slutsatserna om arbetsförhållandena i Systembolagets leveranskedja med nödvändighet måste uttryckas i mer försiktiga ordalag så att man skriver "potentiell"^{viii} i stället för "faktisk" negativ påverkan på de mänskliga rättigheterna. Men med hänsyn till att flera av produkterna i det italienska utbudet av vinprodukter – inklusive många av de bäst säljande vinerna sett till volym och värde – är bulkvin eller blandvin och innehåller druvor från ej angivna regioner eller druvor som inköpts på spotmarknaden (se Avsnitt 1.2), kan detta innebära risker som upptäcks via andrahandskällor eller av de som arbetar inom den bredare sektorn (även om det inte bekräftats att de arbetar i Systembolagets leveranskedja) och bör därmed generellt betraktas som en potentiell negativ påverkan på de mänskliga rättigheterna.

De identifierade kränkningar av de mänskliga rättigheterna som anses ha högst prioritet är märkta med rött medan medelhög prioritet anges med orange, och lägre prioritet med gult (se Avsnitt 5.1). Analysen bygger på FN:s vägledande principer, som säger att när det förekommer bolag som inte direkt har kunnat ange alla källor till kränkningar blir det nödvändigt att prioritera så att man i första hand fokuserar på de som har stått för de allvarligaste kränkningarna, där det särskilt i fall där man dröjt med sina svar kan förekomma tveksamheter kring tillförlitligheten hos uppgifterna.^{ix} I OECDs riktlinjer för företagsbesiktning rekommenderas dessutom att denna prioriteringsprocess bör utgå från hur allvarliga kränkningarna är och sannolikheten för att de förekommer.^x

	Tvångsarbete			
	Omfattning	Faktisk/potentiell situation	Bidrag	Påverkan
	Medelstor omfattning, stor skala, kan åtgärdas	Potentiell – sannolik	Bidrar	Låg – måttlig
	Låga löner			
	Omfattning	Faktisk/potentiell	Bidrag	Påverkan
	Stor omfattning, måttlig skala, kan åtgärdas	Potentiell – mycket sannolik	Bidrar	Måttlig
	Långa arbetsdagar			
	Omfattning	Faktisk/potentiell	Bidrag	Påverkan
	Medelstor omfattning, stor skala, kan åtgärdas i de flesta fall	Potentiell – mycket sannolik	Bidrar	Låg
	Hälso- och säkerhetsrisker på vingårdar och hos vinproducenter			
	Omfattning	Faktisk/potentiell	Bidrag	Påverkan
	Medelstor omfattning, stor skala, kan åtgärdas i de flesta fall	Potentiell – sannolik	Bidrar	Måttlig
	Saknar rätt till rättsmedel			
	Omfattning	Faktisk/potentiell	Bidrag	Påverkan
	Stor omfattning, måttlig skala, kan åtgärdas	Potentiell – mycket sannolik	Länkat	Låg – måttlig
	Begränsningar av föreningsfriheten			
	Omfattning	Faktisk/potentiell	Bidrag	Påverkan
	Medelmåttig omfattning, måttlig skala, kan åtgärdas	Potentiell – mycket sannolik	Länkat	Låt – måttlig
	Sexuella trakasserier och könsdiskriminering			
	Omfattning	Faktisk/potentiell	Bidrag	Påverkan
	Liten omfattning, måttlig – stor skala, kan åtgärdas	Potentiell – sannolik	Länkat	Låg
	Undermåliga, otrygga och ohygieniska bostäder			
	Omfattning	Faktisk/potentiell	Bidrag	Påverkan
	Medelmåttig omfattning, måttlig skala, kan åtgärdas	Potentiell – sannolik	Bidrar	Låg

Rekommendationer

I tabellen nedan ges en sammanfattning av de viktigaste rekommendationerna för Systembolaget och dess förstaedsleverantörer när det gäller att åtgärda identifierade kränkningar av de mänskliga rättigheterna i bolagets italienska vinleverantörskedjor.

De rödmarkerade topprioriteterna bör åtgärdas inom sex månader, de medelhöga prioriteterna i orange inom ett år och de lägre prioriterade i gult inom 18 månader.

Kränkningar och prioriteringar	Rekommendationer
Tvångsarbete, låga löner, långa arbetsdagar, hälso- och säkerhetsrisker	Se till att vinpriserna kan täcka alla rimliga kostnader för att garantera anständiga arbetsvillkor genom att: • Säkerställa att köparna får utbildning så att de förstår effekterna av Systembolagets inköpsrutiner och priser på leverantörernas möjligheter att respektera arbetarnas rättigheter. • Se till att köparna får utbildning så att de inser de specifika riskerna avseende mänskliga rättigheter i Italien och de olika vinregionerna. • Se till att köparna har tillgång till information som kan hjälpa dem att bedöma vad som kan vara rimliga produktionskostnader i olika vinproducerande regioner och: 1 Se till att hänsyn tas till de mänskliga rättigheterna i anbudshandlingar genom att kräva att förstaedsleverantörer som vinner anbudsgivning ska redovisa hur de kan garantera etiskt försvarbara produktionskostnader. 2 Lägga in frågor om etiska produktionskostnader i hållbarhetsplattformen. 3 Föra en dialog med intressenterna om priser, om större öppenhet i prissättningen och om sambandet med kostnaderna för att säkerställa en hållbar produktion (inklusive arbetsvillkor som respekterar de mänskliga rättigheterna) i hela leveranskedjan. 4 Överväga att tillsammans med andra vinmonopol beställa en sakkunnig undersökning om priset för etisk produktion av olika viner. • Snarast utvärdera anbud inom olika prisklasser, särskilt den lägsta prisklassen för lådviner i prisklassen 199 SEK^{xi} för att få en bild av de senaste årens löneökningar. • Införa och formalisera ett system inom ramen för Systembolagets företagsbesiktningsprocess som flaggar för alla prisnivåer i anbuden som har varit oförändrade under en viss tid, för att säkerställa att dessa prisnivåer omfattar löneökningar. • Utveckla ett system inom ramen för Systembolagets företagsbesiktningsprocess som flaggar vid nationella/regionala förändringar av kollektivavtalen/minimilönerna i syfte att ge köparna möjlighet att bättre bedöma huruvida leverantörerna tar hänsyn till löneökningar i sina prissättningar. • Överväga att ta fram ett system i samband med Systembolagets företagsbesiktningsprocess som flaggar så snart det inträffar större prissänkningar i det fasta produktutbudet. Uppmuntra till långsiktiga perspektiv och investeringar som inriktar sig på utmaningar i leveranskedjan avseende hållbarhet genom att:

	• I första hand välja viner som kan anses "presterar bra" när det gäller respekten för de mänskliga rättigheterna: 1 Kräva att varje segment av produktutbudet ska omfatta minst ett certifierat vin med trovärdiga och stabila sociala standarder när det gäller att förbättra arbetsvillkoren – t.ex. certifierade produkter som Fair for Life. 2 Lansera mer exklusiva och tillfälliga produktsortiment för att främja dem som presterar bra när det gäller respekten för mänskliga rättigheter. • Använda information som insamlats via hållbarhetsplattformen för att rangordna och framhäva de produkter som presterar bra, och samtidigt ta hänsyn till långvariga relationer mellan leverantörer och investeringar som gjorts i syfte att förbättra hållbarheten. Även säkerställa att de olika företagsbesiktningsprocesserna, inklusive certifieringar och data som insamlats via hållbarhetsplattformen och frågeformulär för självutvärdering (SAQ), blir dubbelcheckade. • Förlängning av garanterad listningstid för produkter. Se till att mer omsorgsfulla företagsbesiktningsprocesser införs även för produkter i beställt produktsortiment genom att flagga för större prissänkningar och att detta sedan leder till att köparen följer upp detta med leverantören. Skärpta policyer, kontroller och support till leverantörerna för att säkerställa att arbetarna får ett bättre skydd genom att: • Kräva att leverantörerna ser till att alla arbetstagare – män, kvinnor, migranter, italienare – får lika lön för samma arbete och rapportera om detta via hållbarhetsplattformen och SAQ. Hjälper leverantörerna med detta genom ansvarsfulla inköpsrutiner. • Kräva att leverantörerna ger alla arbetstagare – fast anställda och tillfällighets-/säsongarbetare – skriftliga avtal på ett språk de förstår. Hjälper leverantörerna med detta genom ansvarsfulla inköpsrutiner.
Tvångsarbete/utbrett beroende av olagliga arbetsförmedlare, s.k. caporalis	Minska sannolikheten att migrantarbetare rekryteras via informella kanaler och blir mottagliga för exploatering av kriminella organisationer genom att: • Samarbeta med lokala icke-statliga organisationer för att säkerställa att migrantarbetare känner till sina rättigheter och anställs på korrekt sätt. • Uppmuntra leverantörerna att göra inköp från producenter som anställer migrantarbetare via Oxfam eller italienska regeringens mottagningscentra. • Utveckla användandet av SAQ för att kunna utvärdera om arbetarna har betalat rekryteringsavgifter för att garantera sina anställningar. • Kräva att leverantörerna har som policy att arbetsgivaren – inte arbetstagaren – betalar rekryteringsavgifterna.

Saknar rätt till rättsmedel (och inskränkt föreningsfrihet)	Se till att alla arbetstagare i Systembolagets italienska vinleverantörskedja är adekvat representerade och har tillgång till en kanal för klagomål som uppfyller de standarder som anges i UNGP genom att:^{xii} • Arbeta med leverantörer, lokala fackföreningar och IUF/FLAI-CGIL för att säkerställa att odlarna och vinproducenterna ser fördelarna med fackföreningar och hur de kan bidra till att säkerställa efterlevnaden av Systembolagets uppförandekod. • Utveckla en strategi tillsammans med leverantörerna för att bygga upp ett förtroende för fackföreningarna över tid så att alla arbetstagare, inklusive migrantarbetare är korrekt representerade. Vägledning om hur detta kan göras finns att få från Ethical Trading Initiative.^{xiii} • Efterfråga allmänhetens stöd för fackföreningarnas arbete i Italien och samråda om eventuella stödåtgärder av Systembolaget. • Införa en klagomålsfunktion som arbetstagarna kan använda tillsammans med fackföreningarna och/eller till dess fackföreningarna är väl etablerade och fungerar i full utsträckning. Utveckla användandet av SAQ för att kunna utvärdera huruvida det saknas rätt till rättsmedel, samt utvärdera arbetstagarnas tillgång till rimliga möjligheter att kunna klaga på hur de blir behandlade.
Övergripande åtgärder	Utbilda förstaedsleverantörer och underleverantörer om riskerna för bristande efterlevnad av de mänskliga rättigheterna i deras leveranskedjor och hur de kan förebygga och minska riskerna genom sina inköpsrutiner och handlingar genom att: • Använda hållbarhetsplattformen som ett sätt att utbilda leverantörerna om mänskliga rättigheter och möjligheterna att skydda sig mot och minska negativ påverkan. • Erbjuder utbildning till köpare hos förstaedsleverantörer om de effekter deras bolags inköpsrutiner och priser har på deras leverantörers förmåga att kunna respektera arbetstagarnas rättigheter i sina verksamheter och leveranskedjor. • Samarbeta med leverantörerna för att kunna erbjuda utbildning till arbetstagarna – och arbetsgivarna – om arbetstagarnas rättigheter och lagar. Uppmuntra förstaedsleverantörer och underleverantörer att göra ett offentligt åtagande att följa UNGP via hållbarhetsplattformen – inklusive införande av effektiva företagsbesiktningsprocesser, klagomålskanaler och regelbunden och stabil rapportering av implementeringsåtgärder (t.ex. i form av en årlig hållbarhetsrapport) och överväga etablering av utbildningsinitiativ för importörer om kraven i UNGP. Rådgöra internt och med intressenter om handlingsplanen för att fokusera på resultaten och rekommendationerna i denna riskanalys, och inge regelbundna rapporter om framsteg med implementeringen och planer på framtida uppdateringar av analysen.
Sexuella trakasserier och könsdiskriminering	Hjälpa leverantörerna att säkerställa att kvinnlig arbetskraft har samma tillgång till information om arbetsrättsliga frågor och att det finns en effektiv och lämplig klagomålsfunktion som kan användas om rättigheterna inte efterlevs. Samarbeta med importörerna med att stödja program som ökar medvetenheten om jämställdhet för både kvinnliga och manliga arbetstagare i de italienska leverantörskedjorna.

		Förbindelse om att efterleva Women's Empowerment Principles ^{xiv} och rapportera om framstegen. Uppmuntra leverantörerna att också göra det.
		Förstärka uppförandekodens bestämmelser om kön och anta en policy som innebär starkare regler om jämställdhet mellan könen och som även omfattar leverantörerna. Detta bör omfatta lika lön och villkor för samma arbete och garantera att avtal alltid skrivs. Utbilda leverantörerna om dessa frågor och risker.
		Utveckla användandet av SAQ för att utvärdera hur väl leverantörerna tillgodoser arbetstagarnas behov i samband med obetald vård och omsorg.
	Övergripande åtgärder	Förbättra arbetsförhållandena inom den italienska vinsektorn genom att: • Utbyta gjorda erfarenheter med andra, särskilt övriga nordiska alkoholmonopol. • Förespråka en tvingande lagstiftning på EU-nivå angående företagsbesiktning rörande mänskliga rättigheter i Italien. • Förespråka föreslaget direktiv om rimliga minimilöner inom EU^{xv} som bland annat syftar till att befrämja efterlevnaden och övervakningen av rimliga lönevillkor i alla medlemsstater.
	Undermåliga, otrygga och ohygieniska bostäder	Revidera Systembolagets uppförandekod så att den även hänvisar till standarden på arbetstagarnas boende även i de fall bostäder inte tillhandahålls av arbetsgivaren. Föra samtal med amforis Business Social Compliance Initiative (BSCI) om möjliga förändringar av principerna i uppförandekoden så att de omfattar boendestandard även i de fall bostäder för tillfället inte tillhandahålls av bolaget. Utveckla SAQ för att göra utvärderingar av kvaliteten på de bostäder som tillhandahålls av arbetsgivarna.
	Övergripande åtgärder	Öka konsumenternas medvetenhet om hur viktigt det är att värna om de mänskliga rättigheterna för de som arbetar med vinproduktion genom informationskampanjer som riktar sig till allmänheten om italienska (och övriga) vinarbetares rättigheter och om vilken inverkan låga priser och kortvariga försäljningsavtal kan ha för dem. Informera konsumenterna om det faktum att företagsbesiktningsprocessen för beställt produktsortiment är mindre ingående samtidigt som risken för negativ påverkan på de mänskliga rättigheterna är högre.

Nästa steg

Systembolaget har tagit fram en handlingsplan med anledning av resultaten och rekommendationerna efter analysen, inklusive en tidsplan som omfattar alla identifierade negativa effekter. Systembolaget har också förbundit sig att offentligt kommunicera om vilka åtgärder som vidtagits. Hela handlingsplanen finns i Bilaga 6 i den fullständiga rapporten på engelska.

ⁱ Systembolaget. (2019). *Systembolagets ansvarsredovisning 2018*, s. 16. Hämtad 28 maj 2021 från <https://iogt.org/wp-content/uploads/2019/11/systembolagets-2018-responsibility-report.pdf>

ⁱⁱ T. Gore. (2019). *The People Behind the Prices: A Focused Human Rights Impact Assessment of SOK Corporation's Italian Processed Tomato Supply Chains*. Hämtad 28 maj 2021 från <https://oxfamilibrary.openrepository.com/bitstream/10546/620619/1/rr-people-behind-prices-tomato-060219-en.pdf>

-
- iii OECD. (2018). *OECD Due Diligence Guidance for Responsible Business Conduct*. Hämtad 26 november 2018 från <http://mneguidelines.oecd.org/OECD-Due-Diligence-Guidance-for-Responsible-Business-Conduct.pdf>
- iv Doctors with Africa. (n.d.) *Where We Work: In Europe*. Hämtad 28 maj 2021 från <https://doctorswithafrica.org/en/where-we-work/in-europe>
- v BSCI. (2017). The BSCI Sustainable Wine Programme: An Overview of the Italian Wine Industry. Hämtad 28 maj 2021 från [http://www.viticulturasostenibile.org/Downloads/BSCI-2017-07-04-Italian%20Wine%20Industry-A4-Juillet%202017-Def-Web%20\(002\).pdf](http://www.viticulturasostenibile.org/Downloads/BSCI-2017-07-04-Italian%20Wine%20Industry-A4-Juillet%202017-Def-Web%20(002).pdf)
- vi D. Conti. (2014, 1 March). *Plight of Migrant Labor: Barolo, Italy's 'King of Wines,' and Other Famous Brands Made with Workers Under Near-Slave Conditions*. *International Business Times*. Hämtad 28 maj 2021 från <https://www.ibtimes.com/plight-migrant-labor-barolo-italys-king-wines-other-famous-brands-made-workers-under-near-slave>
- vii G. Pianigiani. (2017, 16 April). *Grapes, Death and Injustice in Italian Vineyards*. *The Independent*. Hämtad 15 november 2019 från https://www.independent.co.uk/news/long_reads/grapes-death-and-injustice-in-italian-vineyards-a7682921.html
- viii Här använder vi begreppet "potential" i betydelsen att det är sannolikt att det sker i Systembolagets leveranskedja, snarare än i den betydelse som OECD lägger i ordet, dvs. "sannolikhet att det sker i framtiden".
- ix United Nations. (2011). *Guiding Principles on Business and Human Rights*. Principle 24. Hämtad 26 november 2018 från https://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf
- x OECD. (2018). *OECD Due Diligence Guidance for Responsible Business Conduct*.
- xi 1,00 SEK = 0,099373956 Euro eller 0,12103111 USD per den 7 juni 2021 enligt XE.com
- xii Business and Human Rights Resource Centre. (n.d.) *Toolbox – Human Rights for Business Organisations 9: Operational-level Grievance Mechanisms*. Hämtad 31 maj 2021 från <https://business-humanrights.be/tool/9/what>
- xiii Ethical Trading Initiative. (2020). *FOA and Worker Representation – Step 3: Develop Strategy*. Hämtad 2 februari 2021 från <https://www.ethicaltrade.org/resources/foa-worker-representation/step-3-develop-strategy>
- xiv UN Women's Empowerment Principles. Hämtad från <https://www.weeps.org>
- xv European Commission. (2020). *Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on Adequate Minimum Wages in the European Union*. Hämtad 31 Maj 2021 från <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020PC0682&from=EN>